

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 41/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä joulukuuta 2010 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 301/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Päivi Marttila ja erityisasiantuntija Tuija Ypyä, työ- ja elinkeinoministeriö
- pääjohtaja Veli-Pekka Saarnivaara, Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus
- rahoitusasiantuntija Tommi Toivola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- lainopillinen asiamies Anja Tuomola, Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kehittämiskeskus voi kilpailuttaa julkisista hankinnoista annettua lakia noudattaen tavarantoimittajat niiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta, jotka saavat kehittämiskeskuksesta rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan. Muutoksen myötä kehittämiskeskuksesta yli puolet hankinnan arvosta rahoitusta saanut pieni tai keskisuuri yritys voisi valita hankinnan toteuttajaksi toimittajan, jonka kehittämiskeskus on kilpailuttanut. Kilpailutuksessa noudatetaan hankintala-

kia ja hankintamenettelyyn osallistuneita kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä kilpailutuksessa toimitaan avoimesti.

Lisäksi Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtävän kehittämiskeskuksen hallitusta koskevia muutoksia. Muutoksen myötä hallituksesta käytettäisiin nimitystä johtokunta, sen toimikausi lyhenisi kolmeen vuoteen ja kokoonpano muuttuisi. Lisäksi johtokunnan roolia selkeytettäisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä pääosin muuttamattomana.

Hankintamenettely

Valiokunta katsoo, että esitys on omiaan vähentämään yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Valtiontukea yli 50 % yksittäiseen hankkeeseen saavat organisaatiot luokitellaan kansallisessa hankintalainsäädännössämme hankintayksiköiksi, joiden tulee noudattaa julkisia hankintoja koskevia menettelyjä (Laki julkisista hankinnoista 6 §; 348/2007). Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osalta tällaiset, mahdollisesti vain kertaluonteisesti tehtävät, erityisosaamista edellyttävät hankintaprosessit saattavat sitoa huomattavasti resursseja ja aiheuttaa taloudellista raskautta. Nämä resurssit ovat pois varsinaisesta innovaatiotoiminnasta.

Esitetyn muutoksen myötä Tekesin hankkeisiin osallistuvat pienet ja keskisuuret yritykset voivat keskittyä varsinaiseen kehitystyöhön ilman, että näin vaarannettaisiin hankintalainsäädännön tavoitteena oleva julkisten varojen tehokas käyttö. Julkisten hankintojen kilpailuttamisprosessista vastaisi, yrityksen ja Tekesin niin halutessa, Tekes, jolla on tähän tarkoitukseen jo olemassa viraston omia hankintoja hoitamaan varattu osaava hankintaorganisaatio. Kilpailutukset toteutettaisiin pääsääntöisesti puitejärjestelyä käyttäen, jolloin Tekesin hankkeeseen osallistuva yritys voi valita näin kilpailutetuista tavarantai palveluntarjoajista itselleen parhaiten sopivan.

Esityksessä on arvioitu (s. 5), että hankintamenettelystä aiheutuu hankintayksikölle lähes 3 800 euron hallinnolliset kulut hanketta kohti. Valiokunta pitää kuluja huomattavan suurina ja katsoo, että vastaavanlaista hankintamenettelyn rationalisointia tulee kehittää muillakin osaluilla.

Hallinto-organisaatio

Valiokunta pitää perusteltuina myös Tekesin hallinto-organisaatioon kohdistuvia muutosesityksiä. Ne ovat omiaan selkeyttämään viraston toimintaa ohjaavan, seuraavan ja valvovan johto-organisaation roolia. Tiivis vuorovaikutus Tekesin toimeenpanevaan johtoon ja henkilökuntaan säilytetään antamalla operatiivisesta johtamisesta vastaavalle pääjohtajalle johtokunnan esittelijän tehtävät ja turvaamalla henkilöstön edustajan läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa. Esityksen mukaan pääjohtajan esittelijän tehtävistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Esitetyt muutokset ovat osa laajempaa työ- ja elinkeinoministeriön alaisten virastojen johto-organisaatioon kohdistuvaa yhtenäistämishanketta. Vastaavat muutokset on jo saatettu voimaan mm. Teknologian tutkimuskeskus VTT:n osalta (Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä, 953/2010) ja samansisältöinen muutosesitys on hyväksytty myös Geologian tutkimuskeskuksen osalta (TaVM 37/2010 vp, täysistunnon päätös 25.1.2011).

Talousvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että virastojen osalta noudatetaan lähtökohteisesti yhdenmukaisia periaatteita. Toiminnan luonteen vuoksi Tekesin johtokunnan rooli eroaa jonkin verran muiden virastojen johtokuntien lähinnä strategisista tehtävistä, sillä Tekesin johtokunnalle on mahdollista delegoida myös operatiivista päätösvaltaa. Asetuksella delegoitavan päätösvallan puitteissa johtokunnan on tarkoitus päättää mm. kaikista niistä hankkeista, joissa Tekesin rahoitusosuus on yli 3 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää esitettyjä johtokunnan toimivaltuuksia perusteltuina, mutta katsoo, että johtokunnan operatiivisten tehtävien vuoksi on tärkeää painottaa operatiivisesta johtamisesta vastaavan pääjohtajan velvollisuutta toimia johtokunnan esittelijänä ja oikeutta olla läsnä johtokunnan kokouksissa. Tätä koskeva momentti esitetään lisättäväksi lain 5 §:ään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 5 § muutettuna seuraavasti:

5 §

Kehittämiskeskuksen johtokunta

(1 mom. kuten HE)

Pääjohtajalla on velvollisuus toimia johtokunnan esittelijänä ja oikeus olla läsnä johtokunnan kokouksissa. (Uusi)

(3 ja 4 mom. kuten HE:n 2 ja 3 mom.)

Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Mauri Salo /kesk
jäs. Harri Jaskari /kok
Anne Kalmari /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Laxell /kok
Eero Lehti /kok

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Petteri Orpo /kok
Sirpa Paatero /sd
Oras Tynkkynen /vihr
Markku Uusipaavalniemi /ps
Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.